

שאלות חזרה – מסכת בבא-קמא (פרק שישי)

שאלות ארוכות

שאלה מס' 1

"הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה פטור" (נה ע"ב)

א. מה דייק רבה מכך שכתוב במשנה זו "צאן"?

ב. מה השמירה הנדרשת עבור שור מועד (קרן)? (3 דעות)

תשובה:

א. שהמשנה עוסקת בשן ורגל (ולא קרן) ודוקא בהם מספיקה שמירה מועטה. ["אפילו תימא

ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן... אמר רבה מתניתין נמי דיקא (דטעמא

משום דהתורה מיעטה אבל בקרן מועדת לאו כר"י ס"ל) דקתני צאן מכדי בשור קא

עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן"]

ב. ר' מאיר: צריך שמירה מעולה, ר' יהודה: צריך שמירה פחותה, ר"א: אין לו שמירה אלא

סכין.

שאלה מס' 2

"אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים..." (נה ע"ב)

א. מדוע ר' יהושע ציין רק ארבעה דברים והרי יש עוד הרבה מקרים שפטור מדיני אדם

וחייב בדיני שמים? (ציין רק את העיקרון. אין צורך להדגים עבור כל דוגמא) (נו ע"א)

ב. באיזה מציאות מדובר ש"הכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה" חייב בדיני שמים בלבד

ופטור מדיני אדם? (2 תשובות) (נו ע"א)

תשובה

א. "הני אצטריכא ליה מהו דתימא בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל".

ב. (1) דמטיא ברוח שאינה מצויה (דמידי דלא סלקא אדעתיה היא) (2) טמון אתמר (שכיסה

קמת חבירו בסדינין כשראה דליקה אצלה... ושויה טמון וגרם להפסיד את הניזק ולפטור

את המבעיר דפטור על טמון באש).

שאלה מס' 3

"שומר אבידה - רבה אמר: כשומר חינוס, רב יוסף אמר: כשומר שכר" (נו ע"ב)

א. מדוע לדעת רב יוסף הוא כשומר שכר? (ציין את 2 ההסברים שבגמרא)

ב. באיזה מקרה מודה רבה שחייב המוצא בגניבה ואבידה, ומדוע? (נו ע"א)

תשובה:

א. (1) "בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא". (2) "כיון דרחמנא שעבדיה בעל

כורחיה".

ב. בבעלי חיים, משום דגניבה ואבידה דידהו פשיעותא היא, "כיון דנקטי להו ניגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא".

שאלה מס' 4

א. "השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן" – (1) מה הדין כאשר מסר לו גחלת וליבה? (2) מה הדין כאשר מסר לו שלהבת, ומדוע? (נט ע"ב)

ב. "ליבה ולבתה הרוח - אם יש בלבוי כדי ללבוטה חייב, ואם לאו פטור. אמאי ליהוי כזורה ורוח מסייעתו" – ציין שני תירוצים (מתוך 4) המובאים בגמרא לקושיה זו. (ס ע"א)

תשובה:

א. (1) פטור (בדיני אדם וחייב בדיני שמים) (2) ריש לקיש משמיה דחזקיה: חייב, כי מעשיו גרמו לו. ר' יוחנן: פטור, כי צבתא דחרש גרמה לו.

ב. (1) אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שליבה מצד אחד ולבתו הרוח מצד אחר (2) רבא אמר כגון שליבה ברוח מצויה ולבתו הרוח ברוח שאינה מצויה (3) ר' זירא אמר כגון דצמרה צמורי (שלא נפח ממש אלא בנשימה דאין זה ליבוי כלל) (4) רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור.

שאלה מס' 5

"כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה" (ס ע"א)

א. מדוע יש צורך להזכיר בפסוק גם "קוצים" וגם "גדיש" ולא ניתן להסתפק באחד מהם בלבד?

ב. (1) איזה דבר אגדה דרש ר' יונתן מהפסוק "כי תצא אש ומצאה קוצים"? (2) ומה דרש מכך שנאמר בפסוק "ונאכל גדיש" (ולא נאמר ואכל גדיש)?

תשובה:

א. "צריכי דאי כתב רחמנא קוצים ה"א קוצים הוא דחייב רחמנא משום דשכיח אש גבייהו ושכיח דפשע אבל גדיש דלא שכיח אש גבייהו ולא שכיח דפשע אימא לא ואי כתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא"

ב. (1) "אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם" (2) ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה" [שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצוין לה, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר]

שאלה מס' 6

"עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך הרבים או נהר פטור" (סא ע"א)

א. למסקנה – מה דין גדר גבוה ד' אמות **בדיוק**?

ב. מה גובה הגדר הנדרש בשדה קוצים? – פרט

ג. מה הדין אם אין בנהר מים?

תשובה :

א. פטור

ב. ד' אמות, משפת קוצים ולמעלה

ג. מחלוקת רב ושמואל

שאלה מס' 7

"המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין ... ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה" (סא ע"ב)

א. "אמר רבא בתרתי פליגי" – באלו 2 מחלוקות נחלקו?

ב. מה הדין כאשר היה "עבד כפות לו... ונשרף עמו", ומדוע?

תשובה

א. "פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חברו דר"י מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב ופליגי נמי במדליק בשל חברו דר"י סבר משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם"

ב. פטור, דחייב מיתה על העבד וקם ליה בדרבה מיניה

שאלות קצרות

1. האם וכיצד ניתן ליישב את דברי המשנה: "הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה **פטור**" - עם דברי ר' מאיר שאמר: "קשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והזיק... **חייב**"? (נה ע"ב)

תשובה :

כן. "אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן".

2. "פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים... **השוכר עדי שקר**" – באיזה מקרה בדיוק מדובר? (נו ע"א)

תשובה :

"לחבריה" (שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן לשמעון)

3. "המעמיד בהמת חברו על קמת חברו חייב. **'מעמיד' - פשיטא**" – ציין תירוץ אחד מבין שני התירוצים המובאים בגמרא. (נו ע"ב)

תשובה :

(1) "דקם לה באפה" (שלא משכחה אלא עמדו בפניה לכל צד שלא תלך אנה ואנה אלא לקמה לאכול). (2) "הכישה" (במקל).

4. "מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו" – מדוע לא ניתן לפרש שמדובר ב"תחתיו דבעל בהמה"? (נו ע"ב)

תשובה:

כי "תנינא חדא זמנא מסרו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר כולן נכנסו תחת הבעלים"

5. רב יוסף סובר ששומר אבידה הוא **כשומר שכר**. - כיצד הוא תירץ את הקושיה שהקשו עליו מהממירה הבאה: "הטוען טענת גנב באבידה - משלם תשלומי כפלי"? (נו ע"א)

תשובה:

כגון שטוען טענת לסטים מזויין

6. "נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית" – מדוע אם "נחבטה" לא אומרים "מבריה ארי מנכסי חברו"? (נח ע"א)

תשובה:

(1) "מבריה ארי מנכסי חברו - מדעתו הוא, האי לאו מדעתו" (2) "מבריה ארי מנכסי חברו - לית ליה פסידא, האי אית ליה פסידא"

7. "רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה **לולבי גפנים ויחורי תאנים** אבל אכלה **פגים או בוסר** רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר" – כיצד רבינא יישב את הסתירה הפנימית בדברי ר' שמעון? (נט ע"א)

תשובה:

"כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה **סמדר** פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר"

8. "רבי יוסי אומר נכי חיה, בן עזאי אומר נכי מזונות" – מדוע מי שאומר "נכי מזונות" סובר ש"נכי חיה - לא"? (נט ע"א)

תשובה:

"דאמר ליה אתתא דידי פקיחא היא ולא מבעיא חיה"

9. בעקבות מה שאל אליעזר זעירא את דבי ריש גלותא את השאלה: "האי מאן דקץ כופרא מאי משלם"? (נט ע"ב)

תשובה:

כדי להוכיח שהוא גברא רבה וראוי להתאבל על ירושלים (אליעזר זעירא הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים אמרו ליה את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיה וחבשוה אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מילתא או אנא איבעי מינייכו מילתא אמרו ליה בעי את)

10. איזה סימן יש לכך ש"אליהו הנביא בא לעיר"? (ס ע"ב)

תשובה:

"כלבים משחקים [...] והני מילי דלית בהו נקבה".

11. "כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה" – מה נלמד מהמילה "קמה" לדעת חכמים ולדעת ר' יהודה? (ס ע"א)

תשובה:

לחכמים: "מה קמה בגלוי אף כל בגלוי", לר' יהודה: לרבות כל בעלי קומה (אף בעלי חיות ואילנות).

12. "המדליק את הגדיש והיו בו כלים" – מה סובר ר' יהודה "במשאיל מקום לחבירו להגדיש גדיש והגדיש והטמין", ומדוע? (סב ע"א, רש"י)

תשובה:

פטור על הטמון – "מודה ר' יהודה שאין משלם אלא דמי גדיש בלבד", בגלל ש"לא קביל עליה אלא נטירותא דגדיש".